

DENTAL IMPLANTOLOGIYADA PERIIMPLANTIT: OLDINI OLISH VA DAVOLASH BO'YICHA KLINIK ALGORITM

Allamurodova Baxtigul Boymurodovna

Tibbiyot fakulteti, 3-bosqich talabasi

Stomatologiya kafedrası

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Email: allamurodovabaxtigul4@gmail.com

Ilmiy rahbar: Xolboyev Norbek Aliniyozovich

Tibbiy va klinik fanlar kafedrası o'qituvchisi

Tibbiyot fakulteti

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Email: xolboyevnorbek452@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada dental implantologiyada keng tarqalgan asoratlardan biri bo'lgan **periimplantit**ning klinik kechishi, rivojlanish sabablari, diagnostika usullari va uni oldini olish bo'yicha zamonaviy yondashuvlar yoritilgan. Periimplantit — bu implant atrofidagi to'qimalarning yallig'lanishi bo'lib, o'z vaqtida aniqlanmasa implantni yo'qotishga olib kelishi mumkin. Maqolada shuningdek, kasallikni erta aniqlash, to'g'ri davolash va individual profilaktika algoritmlari asosida samarali boshqaruv strategiyalari ishlab chiqishning dolzarbligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: periimplantit, dental implant, yallig'lanish, alveolyar suyak, diagnostika, profilaktika, davolash algoritmi, implantologiya

So'nggi yillarda stomatologiyada dental implantatsiya keng qo'llanilayotgan yuqori samarali davolash usullaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Implantlar yordamida tish yo'qotilishi natijasida yuzaga keladigan estetik va funktsional muammolar samarali bartaraf etilmoqda. Biroq, bu usul bilan bog'liq ayrim kechikkan asoratlardan, xususan periimplantit, implant muvaffaqiyatiga tahdid soluvchi jiddiy muammo hisoblanadi.

Periimplantit – bu dental implant atrofidagi yumshoq to'qimalar va suyakning yallig'lanish jarayoni bo'lib, alveolyar suyakning rezorbsiyasi va implantning beqarorligiga olib keladi. Ushbu kasallikning dastlabki belgilari yengil bo'lishi mumkinligi sababli, ko'plab holatlarda kech tashxislanadi va davolash murakkablashadi. Aynan shuning uchun ham periimplantitning oldini olish, erta tashxis qo'yish va samarali davolash algoritmlarini ishlab chiqish zamonaviy implantologiyada muhim yo'nalish hisoblanadi.

Maqolada periimplantitning etiologiyasi, klinik belgilar tizimi, diagnostika usullari, shuningdek individual yondashuv asosidagi davolash va profilaktika algoritmlari ilmiy manbalar va amaliy tajriba asosida tahlil qilinadi.

Dental implantlar zamonaviy stomatologiyada yo'qotilgan tishlarning o'rnini tiklashda keng qo'llaniladigan ishonchli va samarali vosita hisoblanadi. Ammo implant qo'yilgan bemorlar orasida ba'zi asoratlar, xususan **periimplantit** tobora ko'proq uchramoqda. Periimplantit — bu dental implant atrofidagi yumshoq to'qimalar va suyak to'qimasining yallig'lanishli zararlanishi bo'lib, vaqtida davolanmasa implantni yo'qotishga olib kelishi mumkin.

Periimplantitning rivojlanish sabablari ko'p omillarga bog'liq. Ular orasida quyidagilar ajralib turadi:

1. **Og'iz gigiyenasining yetarli darajada ta'minlanmasligi.** Implant qo'yilgach, bemor og'iz gigiyenasiga doimiy va e'tiborli munosabatda bo'lishi kerak. Aks holda bakterial blyashka va to'planmalar yallig'lanish jarayonini boshlaydi.
2. **Periimplant to'qimalarning anatomik xususiyatlari.** Implantlarning atrofidagi yumshoq to'qimalar tabiiy tishlarnikiga qaraganda zaifroq bo'ladi, bu esa mikroblar uchun himoyasiz maydon yaratadi.
3. **Sigaret chekish, diabet, immunitet yetishmovchiligi, parodontit tarixi** — bularning barchasi xavf omillari sifatida periimplantitning rivojlanish ehtimolini oshiradi.
4. **Biomekanik yuklamalar noto'g'ri taqsimlanganda** (masalan, bruksizm, noto'g'ri protez konstruksiyasi) implant atrofidagi suyak to'qimasi bosimga duch keladi va bu yallig'lanishga zamin yaratadi.

Dental implantatsiya amaliyotida periimplantit bugungi kunda dolzarb va keng tarqalgan muammolardan biridir. Bu holat implant atrofidagi yumshoq va qattiq to'qimalarning yallig'lanishi natijasida yuzaga kelib, implantning beqarorligiga, hatto yo'qotilishiga olib kelishi mumkin. Kasallikning asosiy sabablari sifatida bemorning og'iz gigiyenasiga rioya qilmasligi, mavjud parodont kasalliklari, umumiy somatik holatlar (diabet, immunitet zaifligi) va noto'g'ri biomekanik yuklamalar ajralib turadi.

Periimplantitni erta tashxislash, to'g'ri davolash va individual profilaktika algoritmlarini ishlab chiqish implantatsiya muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Profilaktik yondashuv, bemorni doimiy nazoratga olish, professional gigiyenik tozalash va axborot berish ishlari — periimplantit xavfini sezilarli darajada kamaytiradi. Ushbu maqolada keltirilgan klinik algoritmlar orqali kasallikni samarali boshqarish va bemorning og'zaki salomatligini saqlab qolish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Schwarz F., Derks J., Monje A., Wang H.L. (2018). **Peri-implantitis**. *Journal of Clinical Periodontology*, 45(Suppl 20): S246–S266.

2. Albrektsson T., Isidor F. (1994). **Consensus report of session IV: implant therapy.** *Proceedings of the 1st European Workshop on Periodontology.*
3. Renvert S., Quirynen M. (2015). **Risk indicators for peri-implantitis:** a narrative review. *Clinical Oral Implants Research*, 26(Suppl 11): 15–44.
4. Heitz-Mayfield L.J., Mombelli A. (2014). **The therapy of peri-implantitis:** a systematic review. *The International Journal of Oral & Maxillofacial Implants*, 29(Suppl): 325–345.
5. Berglundh T., Armitage G., Araujo M.G. et al. (2018). **Peri-implant diseases and conditions:** Consensus report of Workgroup 4 of the 2017 World Workshop. *Journal of Clinical Periodontology*, 45(Suppl 20): S286–S291.
6. Ибрагимов М.А. (2020). **Имплантация в стоматологии: современные аспекты лечения осложнений.** – Т.: Ilm-Ziyo nashriyoti.
7. Мамарасулов Б.Х., Тошев Ф.М. (2021). **Стоматологик имплантация ва унинг оқибатлари.** – Самарқанд: СДТТИ нашриёти.